

Datum

2019-07-24

Vår referens

Lotta Fröding

Utvecklingssekreterare

lotta.froding@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor STK-2019-120

Sammanfattning

Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) har inkommit med en motion om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor. Motionärerna föreslår kommunstyrelsen att ge grundskolenämnden i uppdrag att, tillsammans med berörda förvaltningar och med projektet i Skellefteå som grund, ta fram ett förslag om att testa och utveckla ett liknande system med ansiktsigenkänning i skolmiljö på Malmös skolor.

Då rättsläget för att använda denna teknik i skolan för närvarande utvärderas nationellt av datainspektionen samt att datainspektionen har en tillsynsplan 2019 – 2020 som omfattar prioriterade områden inom bland annat skolan bör Malmö stad avvakta pågående utredning.

Grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har yttrat sig i ärendet. Båda nämnderna bedömer att ett införande av ansiktsigenkänning inte står i rimlig proportion till det behov som motionärerna åsyftar.

I avvaktan på datainspektionens granskning och tillsyn samt med utgångspunkt från åtgärdsförslag i det föreslagna programdirektivet *Digital identitet och närliggande tjänster* samt att ett eventuellt projekt med ansiktsigenkänning berör minderåriga föreslås att motionen avslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår Magnus Olssons (SD) och Nima Gholam Ali Pours (SD) motion om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor.

Beslutsunderlag

- Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190805 Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Remissvar från grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 190417 §62 med Reservation (SD)
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 190425 §51 med Reservation (SD)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-08-05

Kommunstyrelsen 2019-08-14

Kommunfullmäktige 2019-09-05

Beslutet skickas till

Motionärerna

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ärendet

Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) har inkommit med en motion om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmö stads skolor.

I motionen har ansiktsigenkänning två aspekter:

1. Närvaroregistrering
2. Kontroll för att hindra obehöriga att vistas i skolbyggnaden

Motionärerna har tagit del av Skellefteå kommuns rapport *Future Classroom*. Rapporten bygger på ett projekt, i Anderstorps gymnasium, där man har använt sig av ansiktsigenkänning för närvarokontroll. Enligt motionärerna är syftet med att testa och utveckla ansiktsigenkänning i Malmös skolor, att förbättra såväl arbetsmiljö som trygghet.

Remissinstansernas yttrande**Grundskolenämnden**

Nämnden gör en sammantagen bedömning att ett införande av automatisk ansiktsigenkänning i dagsläget inte står i rimlig proportion till behovet. Det är även angeläget att invänta resultatet av Datainspektionens granskning och ett eventuellt fortsättningsprojekt i Skellefteå kommun.

Nämndens digitaliseringsarbete sker med syfte att den ska underlätta och stödja verksamheterna i det dagliga arbetet. När nämnden inför systemstöd som ska möta och baseras på myndighetsutövning, klassificeras detta systemstöd med hög prioritering på funktionalitet. Nämndens ansvar för att systemen uppfyller lagkrav och informationssäkerhet är av största vikt vid införande. Avseende den första aspekten har nämnden ett upphandlat system för närvaroadministration för elever som har effektiviserat administrationen. Nämnden har även en löpande dialog med leverantören och följer de utvecklingsinsatser som denna har på agendan. Vid en närvarokontroll med ansiktsigenkänning måste eleven ge sitt samtycke annars behöver registrering ske manuellt, vilket betyder att det är oklart om tekniken minskar administrationen.

Avseende den andra aspekten pågår ett förändringsarbete där låssystemen för ytterdörrarna byts från ett manuellt låssystem med nycklar till ett elektroniskt passersystem med taggar eller motsvarande. Detta ökar flexibiliteten och möjliggör att låsa utifrån behov. Eleverna kan också få tillgång till en tagg och saknade taggar kan snabbt spärras. En eventuell ökning av möjlighet till behörighetskontroll som skulle uppstå genom automatisk ansiktsigenkänning jämfört med taggsystem bedöms vara marginell. Risken att någon obehörig kommer in genom en öppen dörr anses förekomma även vid ansiktsigenkänning.

Kostnaden för att införa ansiktsgenkänning i förhållande till den lösning som för närvarande planeras behöver också beaktas vid ett eventuellt införande.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår nämnden att motionen avslås. SD har lämnat reservation.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammantaget bedömer nämnden att ett införande av ansiktsgenkänning inte står i rimlig proportion till behovet. Nämndens digitaliseringsarbete syftar till att underlätta och stödja verksamheterna i det dagliga arbetet och detta sker i huvudsak på tre nivåer; tekniskt, administrativt och pedagogiskt/didaktiskt. Digitaliseringsarbetet i nämndens verksamheter utgår från skolverkets nationella digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Inom administration ligger fokus på effektivisering, tidsbesparing och GDPR.

För närvarande använder nämnden ett elektroniskt passersystem med taggar eller liknande för att förhindra att obehöriga får tillträde till de kommunala gymnasieskolorna. Att ansiktsgenkänning skulle öka behörighetskontrollen jämfört med taggsystem bedöms vara marginellt.

Nämnden anser det angeläget att invänta resultatet av Datainspektionens granskning och ett eventuellt fortsättningsprojekt i Skellefteå kommun. Mot bakgrund av ovanstående föreslår nämnden att motionen avslås. SD har lämnat reservation.

Datainspektionen

Datainspektionen har inlett en granskning av gymnasiet i Skellefteå. Myndigheten ska nu utreda vilka risker som finns med ansiktsgenkänning och om den är laglig enligt dataskyddsförordningen, GDPR. Ansiktsgenkänning är en relativt ny företeelse som kan identifiera personer. Vid ansiktsgenkänning används biometrisk data för att identifiera personer. Sådana uppgifter är känsliga och därmed ställs särskilda krav enligt dataskyddsförordningen. Datainspektionens granskning ska bland annat klargöra vilka personuppgifter som samlats in och hur dessa använts, vilket rättsligt stöd som gymnasienämnden i Skellefteå haft för att hantera uppgifterna och om nämnden gjort en risk- och konsekvensbedömning för att ta reda på vilka eventuella risker som finns för eleverna vars uppgifter registrerats.

Datainspektionen har fattat beslut om att under 2019 – 2020 göra planerade granskningar. Vården och skolan är områden som de kommer att prioritera. När ny teknik införs behövs en översyn över vad man får göra eller inte. Inom skolans värld är det i synnerhet förslagen om ansiktsgenkänning och de digitala lärplattformarna, vilket de flesta skolor använder, som ska granskas.

På datainspektionens webbsida finns sidan *För personuppgiftsansvariga inom skola och förskola* som informerar om grundläggande principer som alltid måste vara uppfyllda för all personuppgiftsbehandling inom skolan. Sidan tar upp *Samtycke* vilket Skellefteå kommun har använt sig av för att kunna genomföra projektet. Enligt datainspektionen kan inte samtycke vanligtvis användas som rättslig grund för behandling av personuppgifter i skolan. Det råder oftast ett ojämnt förhållande mellan en elev och skolan. Det kan inte antas att ett samtycke har lämnats frivilligt.

Ett förslag på programdirektiv framtaget av enheten för digital utveckling

En förstudie av identitet i det digitala Malmö¹ och ett programdirektiv *Digital identitet och närliggande tjänster*² har tagits fram i maj 2019. Bakgrunden till programdirektivet har varit förstudien och uppdraget att ta fram ett förslag till ett projektdirektiv för hantering av Malmö stads gemensamma katalog och identitetslösningar. Förstudien presenterar sex åtgärdsförslag som bör genomföras enligt en övergripande programplan.

I konsekvensanalysen står det bland annat att Malmö stad saknar en helhetsbild av verksamhetsområdet *digital identitet och närliggande tjänster*. Verksamhetsområdet digital identitet och närliggande tjänster är en grundläggande samhällsfunktion som är en förutsättning för Malmö stads fortsatta digitalisering. Om programmets åtgärdsförslag inte genomförs kan det hämma Malmö stads digitalisering. Möjligheten till samordning och effektivitet kommer att begränsas samt att risken är överhängande för brister vad gäller regel efterlevnad. Att bygga system för att styrka människors identitet är starkt förknippat med ett mycket stort ansvar. Det skapar möjligheter men det finns även risker kopplat till detta.

Sammantagen bedömning och förslag till beslut

Syftet med GDPR är att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter inom hela EU. Enligt Datainspektionen är de uppgifter som behandlas vid identifieringen av en viss person via bild eller film så kallad biometrisk data. I dataskyddsförordningen finns särskilda bestämmelser om biometriska data och dess uppgifter anses vara särskilt skyddsvärda. De definieras i GDPR som personuppgifter som erhållits genom en särskild teknisk behandling som rör en fysisk persons fysiska, fysiologiska eller beteendemässiga kännetecken och som möjliggör eller bekräftar identifiering av denna fysiska person, såsom ansiktsbilder eller fingeravtrycksuppgifter. Utöver de strikta regelverk som reglerar behandling av känsliga uppgifter så föreskriver dataskyddsförordningen en skyldighet att alltid välja den minst integritetskränkande lösningen, så kallat ”privacy by design”. Det innebär att staden har en skyldighet att i första hand välja lösningar som innebär ett minimum av personuppgiftsbehandlingar. Som remissinstanserna påpekat skulle införandet av kameraövervakning med ansiktigenkänning vara en alltför ingripande åtgärd i förhållande till uppgiften motionärerna vill adressera.

Behandlingen av känsliga uppgifter är som utgångspunkt förbjuden, men kan tillåtas om de registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen av de känsliga personuppgifterna för ett specifikt ändamål. Ett samtycke kan vanligtvis inte användas som rättslig grund för behandling av personuppgifter i skolan. Samtycke kan inte utgöra giltig rättslig grund när det råder betydande ojämlikhet mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige och det är därför inte sannolikt att samtycke har lämnats frivilligt. Ett sådant ojämlikt förhållande är det oftast mellan en elev och skolan. Samtycke kan därför endast användas vid behandling av personuppgifter som sker utanför skolans ordinarie verksamhet, exempelvis vid

¹ Identitet i det digitala Malmö – en förstudie av e-legitimation i Malmö stad. Enheten för digital utveckling, maj 2019.

² Digital identitet och närliggande tjänster – programdirektiv. Enheten för digital utveckling, maj 2019.

skolfotografering.³

Enligt datainspektionen får känsliga personuppgifter behandlas om de står i proportion till det eftersträvade syftet, det vill säga inte mer omfattande än vad som är rimligt för ändamålet. Uppgifterna ska också behandlas på ett sätt som säkerställer integritet och konfidentialitet av personuppgifterna. I förhållande till närvarokontroll, så framstår åtgärden att på automatisk väg med kameraövervakning och ansiktsigenkänning som oproportionerligt givet att det redan finns väl etablerade och fungerande system för denna uppgift. I förhållande till den andra anledningen, det vill säga övervakning, så saknar kommunen laglig grund för att registrera någon som inte lämnat sitt samtycke till registreringen, något som svärligen en för systemet okänd kan antas ha lämnat. I den delen skulle behandlingen vara direkt lagstridig.

I Malmös skolor, grundskolan och gymnasieskolan, går elever från sex år upp till cirka 18-års ålder. Motionärerna har inte specificerat vilket åldersspann ett eventuellt test av ansiktsigenkänning skulle inbegripa. Vid i stort sätt samtliga fall behöver en vårdnadshavare vara inblandad i ett samtycke. Om vårdnadshavare inte ger sitt samtycke minskar inte det administrativa arbetet. Samtidigt varnar datainspektionen för ett ojämnt förhållande som oftast uppstår mellan elev och skola i samband med att lämna ett eventuellt samtycke.

Grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer båda att ett införande av ansiktsigenkänning inte står i rimlig proportion till behovet utifrån de två aspekter som motionärerna anförde. Det finns redan upphandlade system för närvaroregistrering, vilket har effektiviserat administrationen samt att man löpande har en dialog med leverantören för att utveckla och förbättra. För låssystemen pågår ett förändringsarbete mot ett elektroniskt passersystem vilket ska öka flexibiliteten och möjliggör att låsa utifrån behov.

Med anledning av ovanstående föreslår stadskontoret att motionen om att testa och utveckla ansiktsigenkänning på Malmös skolor bör avslås. Särskilt då det gäller minderåriga.

Ansvariga

Bertil Siöström Enhetschef
Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare
Andreas Norbrant Stadsdirektör

---

³ Datainspektionens information För personuppgiftsansvariga inom skola och förskola.